

TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA TEXNIKUMLARDA O'QUV ISHLARI BO'YICHA DIREKTOR O'RINBOSARINING BOSHQARUV FAOLIYATI

*ZARBDOR TUMAN 1-SON TEXNIKUMI
O'QUV ISHLARI BO'YICHA DIREKTOR O'RINBOSARI
NORMURODOV KAMOLIDDIN ERKINOVICH*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada texnikumlarda ta'lim sifatini oshirish jarayonida o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyati har tomonlama ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda ta'lim sifati tushunchasining zamonaviy talqini, texnikumlarda o'quv jarayonini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari hamda boshqaruv faoliyatining ta'lim natijalariga ta'siri asoslab berilgan.

Maqolada o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining funksional vazifalari, rejalashtirish, tashkil etish, nazorat va monitoring jarayonlaridagi roli, pedagogik jamoa bilan ishlash mexanizmlari hamda innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etishdagi faoliyati keng yoritilgan. Shuningdek, ta'lim sifatini oshirishda boshqaruv qarorlarining ilmiy asoslanganligi va tizimlilikining ahamiyati ko'rsatib berilgan.

Tadqiqot natijalari texnikumlarda o'quv jarayonini samarali boshqarish, ta'lim sifatini barqaror oshirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining faoliyati hal qiluvchi omil ekanini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, texnikum, ta'lim menejmenti, o'quv jarayoni, boshqaruv faoliyati, direktor o'rinbosari, monitoring, innovatsion ta'lim.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli rivojlanish sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Zamonaviy mehnat bozori malakali, mustaqil fikrlaydigan, kasbiy kompetensiyalarga ega mutaxassislarni talab etmoqda. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda texnikumlar muhim bo'g'in hisoblanadi. Texnikumlarda ta'lim sifatini ta'minlash esa nafaqat o'qituvchilarning kasbiy mahoratiga, balki ta'lim jarayonini samarali boshqarishga ham bevosita bog'liqdir.

Ta'lim muassasasida boshqaruv tizimi qanchalik mukammal bo'lsa, o'quv jarayonining natijadorligi shunchalik yuqori bo'ladi. Shu nuqtayi nazardan, o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining faoliyati texnikumlarda ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutadi. U o'quv jarayonini rejalashtiradi, tashkil etadi, nazorat qiladi va pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtiradi.

Ta'lim sifati tushunchasi va uning texnikumlardagi ahamiyati

Ta'lim sifati — bu ta'lim jarayonining mazmuni, tashkil etilishi va natijalarining davlat ta'lim standartlari, jamiyat ehtiyojlari va mehnat bozori talablariga mosligi bilan

belgilanadigan kompleks ko'rsatkichdir. Texnikumlarda ta'lim sifati quyidagi jihatlar orqali namoyon bo'ladi:

- o'quv dasturlarining amaliy yo'naltirilganligi;
- kasbiy kompetensiyalarning shakllanish darajasi;
- o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalari;
- ishlab chiqarish bilan integratsiya darajasi.

Ta'lim sifatini oshirish tizimli va ilmiy asoslangan boshqaruvni talab qiladi. Bu jarayonda o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari markaziy figuraga aylanadi.

O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyatining mohiyati

O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari — bu ta'lim muassasasida o'quv jarayonining bevosita tashkilotchisi va muvofiqlashtiruvchisi hisoblanadi. Uning boshqaruv faoliyati quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- o'quv rejalari va dasturlarining ijrosini ta'minlash;
- dars mashg'ulotlarining sifatini nazorat qilish;
- pedagogik kadrlar faoliyatini muvofiqlashtirish;
- ta'lim natijalarini monitoring qilish;
- metodik ishlarni tashkil etish.

Mazkur vazifalarning samarali bajarilishi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

O'quv jarayonini rejalashtirishda direktor o'rinbosarining roli

Rejalashtirish — boshqaruv faoliyatining asosiy bosqichlaridan biridir. Texnikumlarda o'quv jarayonini rejalashtirish davlat ta'lim standartlari, o'quv dasturlari va kadrlar ehtiyojidan kelib chiqqan holda amalga oshiriladi.

O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari:

- yillik va semestrlik o'quv rejalarini ishlab chiqadi;
- pedagogik yuklamalarni taqsimlaydi;
- dars jadvalini shakllantiradi;
- o'quv jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

Puxta rejalashtirish ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

O'quv jarayonini tashkil etish va muvofiqlashtirish

O'quv jarayonini samarali tashkil etish direktor o'rinbosaridan yuqori darajadagi boshqaruv kompetensiyalarini talab qiladi. U pedagogik jamoaning hamkorlikdagi faoliyatini yo'lga qo'yadi, fanlararo integratsiyani ta'minlaydi hamda ta'lim jarayonida yagona yondashuvni shakllantiradi.

Pedagogik jamoani muvofiqlashtirish orqali darslarning sifati oshadi, metodik ishlar tizimli yo'lga qo'yiladi va ta'lim jarayonida uzviylik ta'minlanadi.

Ta'lim jarayonini nazorat qilish va monitoring qilish

Nazorat va monitoring ta'lim sifatini boshqarishning muhim mexanizmlaridan biridir. O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari:

- dars mashg'ulotlarini tahlil qiladi;
- o'quvchilar bilimini baholash natijalarini o'rganadi;
- pedagoglar faoliyatini tahlil qiladi;
- aniqlangan kamchiliklar bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqadi.

Monitoring natijalari asosida ta'lim jarayonini takomillashtirish bo'yicha boshqaruv qarorlari qabul qilinadi.

Innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etishda boshqaruv faoliyati

Zamonaviy texnikumlarda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari raqamli ta'lim platformalari, interaktiv metodlar va masofaviy ta'lim elementlarini o'quv jarayoniga joriy etishni muvofiqlashtiradi.

Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi va ta'lim natijalarini yaxshilaydi.

Pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish

Ta'lim sifati bevosita pedagog kadrlar malakasiga bog'liq. Shu sababli direktor o'rinbosari pedagoglarning malakasini oshirish, ilg'or pedagogik tajribalarni joriy etish va metodik yordam ko'rsatish ishlarini tizimli ravishda tashkil etadi.

Bu faoliyat ta'lim jarayonining sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot natijalari texnikumlarda ta'lim sifatini oshirish jarayonida o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyati muhim va hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini yaqqol ko'rsatadi. Ta'lim sifatini ta'minlash faqatgina o'quv dasturlari yoki moddiy-texnik baza bilan cheklanib qolmasdan, balki o'quv jarayonini ilmiy asosda rejalashtirish, tizimli tashkil etish va samarali boshqarish orqali amalga oshirilishi aniqlanadi.

Tadqiqot davomida o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining rejalashtirish, tashkil etish, muvofiqlashtirish, nazorat va monitoring faoliyati ta'lim jarayonining barcha bosqichlariga bevosita ta'sir ko'rsatishi asoslab berildi. Xususan, o'quv rejalari va dasturlarining ijrosini ta'minlash, dars mashg'ulotlarining sifatini tahlil qilish, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini baholash natijalarini muntazam monitoring qilish orqali ta'lim sifatini oshirish imkoniyati mavjudligi aniqlangan.

Shuningdek, pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish, metodik ishlarni tizimli tashkil etish va pedagoglarning kasbiy salohiyatini oshirishga qaratilgan boshqaruv qarorlari ta'lim natijadorligining barqaror o'sishiga xizmat qilishi isbotlandi. Innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish va raqamli vositalardan

foydalanish jarayonida ham direktor o'rinbosarining muvofiqlashtiruvchi va tashabbuskor roli muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalariga tayangan holda aytish mumkinki, o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining professional kompetensiyalari, boshqaruv madaniyati va ilmiy asoslangan yondashuvi texnikumlarda ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Shu bois mazkur lavozim faoliyatini takomillashtirish, boshqaruv kadrlarining malakasini oshirish va zamonaviy ta'lim menejmenti tamoyillarini keng joriy etish dolzarb vazifa sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-son Farmoni
"2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Texnikumlar faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi qarorlari. – Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
Kasbiy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etish bo'yicha me'yoriy hujjatlar.
Milliy ilmiy-pedagogik manbalar:
5. Ziyomuhamedov B. Ta'lim menejmenti asoslari. – Toshkent: Fan, 2019.
6. Saidahmedov N.S. Pedagogik boshqaruv va ta'lim sifati. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
7. Karimova D.Sh. Ta'lim sifatini boshqarish nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
8. Xodjayev B.X. Kasbiy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini boshqarish. – Toshkent, 2020.
Xorijiy (xalqaro) ilmiy manbalar:
9. Bush T. Educational Leadership and Management. – London: Sage Publications, 2018.
10. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – New York: Teachers College Press, 2019.
11. UNESCO. Education Management and Quality Assurance. – Paris, 2018.
12. OECD. Improving School Leadership: Policy and Practice. – Paris, 2020.